

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Podstatou predmetu slovenský jazyk a literatúra je viesť žiakov k uvedomeniu si jazykovej a kultúrnej pestrosti nielen v rámci Európy a sveta, ale aj v rámci jednotlivých sociálnych prostredí. Cez pochopenie významu jazyka pre národnú kultúru by mali žiaci dospieť k chápaniu odlišností, tolerancii a orientácii v multikultúrnom prostredí. Predmet slovenský jazyk a literatúra ako súčasť vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia je jedným z kľúčových všeobecno-vzdelávacích predmetov, obsahom ktorého sú dve vzájomne sa dopĺňajúce zložky – jazyk a literatúra, pričom odporúčané vnútorné delenie predmetu je v pomere zložiek 3:2 a 2:2 alebo integrácia oboch zložiek.

JAZYKOVÁ ZLOŽKA

Jazyková časť predmetu sa zaoberá problematikou jazyka ako nástroja myslenia a komunikácie medzi ľuďmi. Jazyk je vnímaný ako potenciálny zdroj osobného a kultúrneho obohatenia človeka. Vo vyučovaní jazyka je v popredí analýza a interpretácia textov/prejavov a tvorba vlastných textov/prejavov, ktoré sú adekvátne konkrétnej komunikačnej situácii. Nová štruktúra dokumentu Inovovaný vzdelávací štandard zo slovenského jazyka a literatúry – jazyková zložka – si zachoval tabuľkovú formu, ktorá sa delí podľa komunikačných jazykových kompetencií – čítanie s porozumením, písanie a hovorenie (počúvanie je integrovanou súčasťou hovorenia). Komunikačné jazykové kompetencie členia obsah učiva a výkon do uzavretých celkov na základe predmetových kompetencií. Kompetencie – čítanie s porozumením, písanie, hovorenie – je možné rozvíjať samostatne alebo ich vzájomne kombinovať. Postupnosť rozvíjania uvedených kompetencií je v právomoci učiteľa.

Vzdelávací štandard pre jazykovú zložku predmetu tvoria časti usporiadané do riadkov a stĺpcov v nasledujúcom poradí:

- riadky: kontext, kľúčové kompetencie,
- stĺpce: predmetové kompetencie, výkon, pojmy.

Kľúčové kompetencie majú nadpredmetový charakter. Sú nevyhnutné pre rôzne činnosti súvisiace s učením sa. Predmetové kompetencie sú špecifické pre konkrétny predmet. Majú činnostný charakter a sú napĺňané výkonom a obsahovým vymedzením učiva. Obsah predmetu tvoria aplikačný kontext a kľúčové pojmy. Aplikačný kontext sa stal v inovovanom vzdelávacom štandarde dominantným prvkom. Ide o textovú zložku vzdelávacieho štandardu, ktorú tvoria jednotlivé slohové útvary/žánre stanovené v obsahovom štandarde. V rámci kompetencie čítanie s porozumením predstavuje textová zložka priestor na analýzu, t. j. priestor na vyvodzovanie, utvrdzovanie jednotlivých pojmov a nadobúdanie predmetových kompetencií. Pri kompetenciách písanie a hovorenie žiak deklaruje svoje nadobudnuté vedomosti a kompetencie formou tvorby konkrétneho slohového útvaru/žánru. Jednotlivé slohové útvary/žánre tak predstavujú priestor, v ktorom žiak aplikuje svoje nadobudnuté vedomosti a kompetencie z jednotlivých jazykových rovín a

slohu. Pojmy tvoria druhú časť obsahového štandardu. Ide o základné pojmy z oblasti jazykovedy, ktoré sú rozdelené do príslušných ročníkov a spojené s kontextom. V každom ročníku sú uvádzané len pojmy, ktoré sa v danom ročníku zavádzajú a obsahovo súvisia s predmetovou kompetenciou uvedenou v príslušnom riadku tabuľky. V niektorých ročníkoch nie je uvedený nový pojem, pretože príslušná kompetencia si nevyžaduje vyvodzovanie nového pojmu v danom ročníku, ale vyžaduje si naplnenie konkrétneho výkonu, ktorý je vymedzený kontextom.

LITERÁRNA ZLOŽKA

Cieľom vyučovania literárnej výchovy je sústavne rozvíjať čitateľské a interpretačné zručnosti žiakov. Základným princípom osnovania obsahu je rozvoj čítania ako všestranného osvojovania umeleckého textu. Dôraz sa kladie na postupné rozvíjanie čitateľa od naivnej úrovne (charakteristickej hlavne pre 1. stupeň ZŠ) cez schopnosť analyzovať sémantiku umeleckého textu (analytické čítanie), porozumieť jej a prenikať do znakovej podstaty textu, až po schopnosť pracovať s jeho významom na vyššej individuálnej úrovni spracovania, t.j. syntetizovať ho, interpretovať a hodnotiť zo všetkých jeho stránok (syntetické, hodnotiace čítanie). Tento princíp usporiadania obsahu smeruje k rozvíjaniu čitateľských kompetencií, resp. súboru vedomostí, zručností, hodnôt a postojov zameraných na príjem umeleckého textu, jeho analýzu a hodnotenie.

Základnou úlohou literárnej výchovy na 2. stupni ZŠ je postupný prechod jednotlivými fázami čítania:

- čítanie so simultánnym porozumením;
- analýza štruktúry textu a identifikácia jeho významu;
- hodnotenie textu. Nová štruktúra dokumentu Inovovaný vzdelávací štandard zo slovenského jazyka a literatúry – literárna zložka – si zachoval tabuľkovú formu. Inovovaná forma neobsahuje popis procesualnej stránky nadobúdania vzdelávacieho obsahu.

Vzdelávací štandard pre literárnu zložku predmetu tvoria časti usporiadané do riadkov a stĺpcov v nasledujúcom poradí:

- riadky: kontext, kľúčové kompetencie;
- stĺpce: predmetové kompetencie, výkon, pojmy. K

Kľúčové kompetencie nie sú charakteristické pre literárnu zložku predmetu, ale sú nevyhnutné pre rôzne činnosti súvisiace s učením sa. Predmetové kompetencie majú činnostný charakter a sú napĺňané výkonom a obsahovým vymedzením učiva. Obsah predmetu tvoria kontext a pojmy. Kontext v inovovanom vzdelávacom štandarde sa stal dominantným prvkom. Ide o textovú zložku vzdelávacieho štandardu, ktorú tvoria jednotlivé literárne žánre stanovené v obsahovom štandarde. Kontext predstavuje priestor pre rozvoj

čitateľských a interpretačných kompetencií, ktoré sú spojené s osvojovaním si základných teoretických poznatkov o literatúre. Pojmy predstavujú druhú časť obsahového štandardu. Ide o základné literárnovedné pojmy, ktoré sú rozdelené do príslušných ročníkov a spojené s kontextom. V každom ročníku sú uvádzané len novozavedené pojmy, ktoré obsahovo súvisia s predmetovými kompetenciami. V niektorých ročníkoch nie je uvádzaný novozavedený pojem, pretože funkcia príslušnej kompetencie si nevyžaduje vyvodzovanie nového pojmu v danom ročníku, ale vyžaduje si naplnenie konkrétneho výkonu, ktorý je vymedzený kontextom, prípadne v konkrétnom ročníku daného dvojročného obdobia sa nové pojmy nezavádzajú z toho dôvodu, aby vznikol priestor na opakovanie už zavedených pojmov v textoch s analogickou štruktúrou. Výkon je definovaný dvoma úrovňami, a to optimálnou (najvyššou – výborný) a minimálnou (najnižšou akceptovateľnou – dostatočný) úrovňou. Inštitucionálne (školskou inšpekciou, národnými testami a pod.) je merateľný na konci piateho, siedmeho a deviateho ročníka.

Predmet SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA pre 5. ročník

Výchovno-vzdelávacie ciele a obsah vzdelávania:

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre vyučovací predmet Slovenský jazyk a literatúra schváleného ako súčasť ŠVP pre druhý stupeň základnej školy pod číslom 2015-5129/5980:2-10A0.

Rozsah vyučovacieho predmetu:

6 VH týždenne – 198 VH za školský rok

Vzdelávacia oblasť: *Jazyk a komunikácia* 198 VH

Jazyk a komunikácia

3 hodiny týždenne, 99 hodín ročne

Tematické celky:

1. Opakovanie učiva zo 4. ročníka 11 hodín
2. Zhovárame sa a diskutujeme..... 12 hodín
3. Píšeme si so známymi 14 hodín
4. Chceme byť informovaní 8 hodín
5. Informujeme včas a správne 17 hodín
6. Opisujeme svet vôkol nás 15 hodín
7. Tvoríme jednoduché príbehy 8 hodín

- 8. Príbeh a opis patria k sebe 3 hodín
- 9. Zhotovujeme podľa návodu 6 hodiny
- 10. Opakovanie učiva z 5. ročníka 5 hodiny

Literárna výchova

3 hodiny týždenne, 99 hodín ročne

Tematické celky:

- 1. Úvod do literatúry 3 hodiny
- 2. Pozvánka do knižnice 5 hodín
- 3. Ľudové piesne 12 hodín
- 4. Poézia nonsensu 3 hodiny
- 5. V ríši rozprávok : 31 hodín
 - A) Slovenské ľudové rozprávky
 - B) Rozprávky iných národov
 - C) Na návšteve u rozprávkárov – autorské rozprávky
- 6. Pozrime si rozprávku : 11 hodín
 - A) V bábkovom divadle
 - B) Poznávame filmovú a televíznu rozprávku
- 7. Čo opriadli povesti 18 hodín
- 8. Príbehy spred tisícročí – legendy 5 hodín
- 9. Príbehy na rýchle čítanie – komiks .. 3 hodiny
- 10. Vedomosti z každej oblasti – encyklopédie ... 2 hodiny

Použité prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj, Výchova k manželstvu a rodičovstvu, Environmentálna výchova, Mediálna výchova, Multikultúrna výchova, Ochrana života a zdravia.

Predmet SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA pre 6. ročník

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Výchovno-vzdelávacie ciele a obsah vzdelávania:

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra schváleného ako súčasť ŠVP pre druhý stupeň základnej školy pod číslom 2015-5129/5980:2-10A0.

Rozsah vyučovania predmetu:

Jazyk a komunikácia

3 hodiny týždenne, 99 hodín ročne

Tematické celky:

1. Opakovanie vedomostí a zručností z 5. ročníka.....13 hodín
2. Zhovárame sa a diskutujeme.....8 hodín
3. Ako tvoríme slová (pomenovania).....8 hodín
4. Svet je plný zaujímavých ľudí, vecí, javov.....28 hodín
5. Svet v pohybe.....21 hodín
6. Nielen ľudia, ale aj vety tvoria príbehy.....14 hodín
7. Opakovanie učiva zo 6. ročníka.....4 hodiny
8. Informujeme presne a pútavo.....3 hodiny

Literárna výchova

2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne

Tematické celky:

1. Úvod do literatúry.....3 hodiny
2. Ľudová slovesnosť.....8 hodín
3. Poézia.....19 hodín
 - A) Básne
 - B) Piesne
 - C) Balady
4. Rozprávania vo veršoch i v próze24 hodín
 - A) Bájky
 - B) Baje
5. Próza.....11 hodín
 - A) Zo života detí
 - B) Dobrodružná literatúra
6. Opakovanie učiva zo 6. ročníka.....1 hodina

Použitie prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj, Mediálna výchova, Multikultúrna výchova, Výchova k manželstvu a rodičovstvu, Environmentálna výchova, Ochrana života a zdravia

Predmet SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA pre 7. ročník

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Výchovno-vzdelávacie ciele a obsah vzdelávania:

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra schváleného ako súčasť ŠVP pre druhý stupeň základnej školy pod číslom 2015-5129/5980:2-10A0

Rozsah vyučovania predmetu:

Inovovaný tematický plán je vypracovaný pre časovú dotáciu 4 + 1. ŠVP - 4 hodiny, ŠkVP - 1 hodina. Pridané 33 hodiny sú rozdelené v pomere 3 : 2. Jazyková zložka je vypracovaná na 90 hodín ročne, literárna zložka je vypracovaná na 75 hodín ročne.

Táto vyučovací hodina sa použije na zmenu kvality výkonu:

- 1 hodina v jazykovej a slohovej zložke – oblasť produktívnych komunikačných jazykových činností a stratégií, najmä rozvoj tvorby jazykových prejavov – kompetencia: písanie a v literárnej zložke na rozvíjanie čitateľskej gramotnosti žiakov.

Jazyk a komunikácia

3 hodiny týždenne, 90 hodín ročne

Tematické celky:

1. Opakovanie vedomostí a zručností zo 6. ročníka.....14 hodín
2. Komunikačné situácie.....6 hodín
3. Komunikácia v spoločnosti.....14 hodín
4. Slovné druhy.....29 hodín
5. Skladba.....19 hodín
6. Opakovanie učiva zo 6. ročníka.....4 hodiny
7. Projekt.....4 hodiny

Literárna výchova

2 hodiny týždenne, 75 hodín ročne

Tematické celky:

1. Úvod do literatúry.....5 hodín
2. Umelecká literatúra v poézii.....22 hodín

A/ Anekdoty

B/ Poézia

	C/ Piesne	
3. Umelecká literatúra v próze.....		43 hodín
	A/ Detský hrdina v literatúre	
	B/ Dobrodružstvo v literatúre	
	C/ Fantasy literatúra	
	D/ Western	
	E/ Robinsonáda	
4. Dramatické umenie.....		3 hodiny
	A/ Rozhlasová hra	
	B/ Filmové umenie	
6. Opakovanie učiva zo 6. ročníka.....		1 hodina

Použité prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj, Mediálna výchova, Multikultúrna výchova, Výchova k manželstvu a rodičovstvu, Environmentálna výchova, Ochrana života a zdravia.

Predmet SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA pre 8. ročník

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Výchovno-vzdelávacie ciele a obsah vzdelávania:

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra schváleného ako súčasť ŠVP pre druhý stupeň základnej školy pod číslom 2015-5129/5980:2-10A0

Rozsah vyučovania predmetu: 165 vyuč. hodín

Inovovaný tematický plán je vypracovaný pre časovú dotáciu 5 hodín. Jazyková zložka je vypracovaná na 99 hodín ročne, literárna zložka je vypracovaná na 66 hodín ročne.

Jazyk a komunikácia

3 hodiny týždenne, 99 hodín ročne

Tematické celky:

1. Opakovanie učiva zo 7. ročníka.....	11 hodín
2. Debatujeme na úrovni.....	2 hodiny
3. Slovné druhy.....	39 hodín
4. Kto prednesie prejav.....	6 hodín

- 5. Slová z prejavu mi ešte znejú v ušiach.....8 hodín
- 6. Uvažujeme nielen o bežných veciach.....14 hodín
- 7. Nezabudnite sa prihlásiť včas.....5 hodín
- 8. Úspešnú plavbu v mori informácií.....8 hodín
- 9. Rozprávanie pre poslucháčov i čitateľov..... 1 hodina
- 10. Opakovanie učiva z 8. ročníka..... 5 hodín

Literárna výchova

2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne

Tematické celky:

- 1. Úvod do literatúry 8. ročníka.....2 hodiny
- 2. Poézia.....31 hodín
 - A/ Lyrická poézia
 - B/ Prírodná poézia
 - C/ Modlitba
 - D/ Epická poézia
- 3. Umelecká literatúra v próze.....30 hodín
 - A/ Zo života mladých ľudí
 - B/ Dievčenský román
 - C/ Detektívny román
 - D/ Dobrodružná literatúra
 - E/ Vedecko-fantastická literatúra
 - F/ Denník
 - G/ Vedecko-populárna literatúra
 - H/ Literatúra faktu
- 4. Zhrnutie a opakovanie učiva 8. ročníka.....3 hodiny

Použité prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj, Mediálna výchova, Multikultúrna výchova, Výchova k manželstvu a rodičovstvu, Environmentalná výchova, Ochrana života a zdravia

Predmet SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA pre 9. ročník

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Výchovno-vzdelávacie ciele a obsah vzdelávania:

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra schváleného ako súčasť ŠVP pre druhý stupeň základnej školy pod číslom 2015-5129/5980:2-10A0

Rozsah vyučovania predmetu: 165 vyuč. hodín

Inovovaný tematický plán je vypracovaný pre časovú dotáciu 5 hodín. Jazyková zložka je vypracovaná na 99 hodín ročne, literárna zložka je vypracovaná na 66 hodín ročne.

Jazyk a komunikácia

3 hodiny týždenne, 99 hodín ročne

Tematické celky:

1. Opakovanie učiva zo 8. ročníka.....9 hodín
2. Štýlovo sa obliekaš? Štýlovo sa vyjadruješ?.....13 hodín
3. Staň sa dobrým rečníkom.....13 hodín
4. Uvažujeme spolu.....26 hodín
5. Drieme v tebe umelec?.....16 hodín
6. Hľadáme odborníkov.....10 hodín
7. Každý deň povedať dobré slovo..... 7 hodín
8. Zhrnutie a opakovanie učiva 9. ročníka.....5 hodín

Literárna výchova

2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne

Tematické celky:

1. Úvod do literatúry 8. ročníka.....1 hodina
2. Poézia - lyrika.....17 hodín
3. Epika, epické žánre.....36 hodín
4. Dráma, dramatické žánre.....8 hodín
5. Zhrnutie a opakovanie učiva 9. ročníka.....4 hodiny

Použitie prierezové témy: Osobnostný a sociálny rozvoj, Mediálna výchova, Multikultúrna výchova, Výchova k manželstvu a rodičovstvu, Environmentálna výchova, Ochrana života a zdravia, Finančná gramotnosť.